

som skal til for at udvikle vedkommende Individ's Evner.

Jeg har nogle Gange haft Lejlighed til her i dette Ting at omtale den Skoleordning, som er gennemgaaende i den os saa nær beslægtede svenske Nation. Jeg gjorde det allerede i den første Periode, jeg var Medlem af Tinget, i 90-erne ved en Lejlighed, da der var en Skolelov til Behandling, og jeg har gentaget det siden, saa vidt jeg husker i 1910 eller 1911. Jeg vil her tillade mig at komme lidt ind derpaa for tredje Gang, men kun ganske kort. Jeg mener, at det er nyttigt og nødvendigt at gøre det, fordi der der er stillet os et Eksempel for Øje, som jeg mener og altid har ment vi burde følge. Den svenske Skoleordning har, som jeg sagde, bestaaet i et halvt Hundrede Aar, lige indtil der i 1904 indtraadte en Forandring, som jeg skal omtale om et Øjeblik. Indtil 1904 stod den svenske Skoleordning fast paa det Princip, at al Undervisning, ogsaa den i den højere Skole, skulde være gratis, det gjaldt dog kun Drengene, idet man ikke for Pigeskolerne havde en tilsvarende Ordning. Det var Undervisningen, som skulde være gratis, Skolegangen eller Benyttelsen af Skolerne var ikke helt gratis. Man havde, formodentlig af pekuniære Grunde, set sig nødsaget til at lade Eleverne yde noget Bidrag til Skolernes Opretholdelse. For det første betaltes der Indskrivningspenge, naar Eleverne indmeldtes, og Eksamsensgebyr, 10—20 Kr., ved de forskellige Eksaminer. Men dernæst har man i Sverige den Ordning, at der ved alle Skoler findes fire særlige Kasser: En, som kaldes Lys- og Brændselskasse, en anden Biblioteks- og Materielkassen, en tredje Præmie- og Fattigkasse og en fjerde Bygningskassen eller Bygningsfonden. Til disse fire Kasser skal Eleverne yde Bidrag, men man holder paa det Princip, at det ikke er Betaling for Undervisning, som man af Princip fastholder skal være fri, det er Bidrag til Skolens Opretholdelse. Men de Bidrag, man der har ladet Eleverne betale, er efter vore Forestillinger om Skolepenge overordentlig smaa. De kan veksle noget, idet nogle af Bidragene bliver paalignet, men de vil ikke overstige 30 Kr. aarlig, altsaa 2½ Kr. maanedlig. En Menneskealder igennem har alle i Sverige, baade fattige og rige, selv de mest velhavende ikke haft andre Skolepenge at udrede i Real- eller Latinskoler end disse knebent 2½ Kr. om Maanednen, ellers har selve Skoleundervisningen været gratis, og selv for dette

ringe Beløb kan de ubemidlede blive helt eller delvis fritaget paa Anmodning efter liberale Regler.

Imidlertid er der i August 1904 sket en Forandring, som man i denne Sammenhæng kan kalde et Tilbageskridt, idet man da i Sverige har indført Betaling ogsaa for selve Undervisningen. Jeg har ikke haft Lejlighed til at sætte mig ind i Motiverne til denne Forandring, om den alene beror paa det pekuniære, eller om det er et Princip, der har været paa Spil; jeg nøjes med at nævne dette Faktum. Men den Betaling, man fastsatte for Skoleundervisningen, er meget beskedent, nemlig i Realskoler 40 Kr. om Aaret og i Gymnasiet 60 Kr. om Aaret. Bidraget til de fire Kasser er blevet ved at bestaa, og det maa man altsaa lægge til. Man kommer altsaa til det Resultat, at der i Sverige for Tiden betales omtrent 70 Kr. aarlig i Skolepenge i Realskoler og 90 Kr. i Gymnasier, 5—6 Kr. om Maanednen det ene Sted og 7—8 Kr. det andet Sted. Men det er Maksimum for, hvad man maa betale i Sverige, og ingen — han være nok saa velhavende — betaler mere for Undervisning i den svenske Skole end de 7—8 Kr. om Maanednen, som betales i Latinskoler. Og det er stadig saaledes, at de ubemidlede delvis eller helt fritages for Ydelsen af disse Bidrag.

Jeg vil føje et Par Ord til om de Principper, som benyttes i svenske Skoler. For det første optager man Eleverne i Melleskolen i 9 Aars Alderen, altsaa noget tidligere end vi, men man optager dem kun, naar de har bestaaet Optagelsesprøven, og naar de er optagne, bliver de kun i Skolen, hvis de bestaar Oprykningseksamen, og enhver, der bliver Oversidder for anden Gang, er dermed udelukket af Skolen. Endvidere holder de paa samme Princip, hvor det gælder Fritagelse for Skolepenge, idet det ikke er nok, at Forældrene er ubemidlede, men Eleverne skal baade vise Anlæg for Studier for at nyde godt af Undervisningen og vise Flid og god Opførsel tillige, altsaa man har det Princip, at Skolen er ikke Skole for hvem som helst, men kun for dem, som er nogenlunde flinke, og som vil bestille noget. Det er vel en af Aarsagerne til, at den Frygt, der næres af adskillige her i Landet, at man, naar man gaar over til gratis eller næsten gratis Skolegang, skulde faa en Overflod af Studenter, maaske et litterært Proletariat, ikke saa vidt mig bekendt har gjort sig gældende i Sverige, idet det kun bliver dem, der har tilstræk-